

Risâle-i Nur'da Celâlî ve Cemâlî isimler

Ankara'dan Hanım okuyucumuz: "Risâle-i Nur'da bahsedilen Celâlî ve Cemâlî isimler nelerdir? Bu isimlerin tecellileri, varlıklardaki ve insanlardaki yansımaları ve sonuçları hakkında neler söylenebilir?"

Allah Teâlâ hem sonsuz Celâl ve İzzet Sahibi; hem de nihayetsiz Cemâl ve Güzellik Sahibidir. Her iki sıfat grubu da mevcudat üzerinde kayıtsız, hadsiz ve sayısız tecellilere sahiptir.

Cenâb-ı Hakk'ın ezeli sıfatlarının Celâlî ve Cemâlî olmak üzere genelde iki türlü tecelliye sahip olduğunu beyan eden¹ Bedüzzaman, "Bismillâhirrahmânirrahîm" kelimesinde yer alan "Allah" kelâmının "Celâl" lâfzı olduğunu ve bu kelâmdan Celâl silsilesi tecellî ettiğini; diğer iki isim olan "Rahman ve Rahîm" kelâmlarından da Cemâl silsilesi tecellî ettiğini kaydeder.² Buradan, Kur'ân'da yüz on dört defa nazil olan "Bismillahirrahmânirrahîm" mübarek cümlesinin hem Celâlî isimlerin, hem de Cemâlî isimlerin zikrini özünde barındıran bir İlâhî kelâm olduğunu söylemek mümkündür.

"Bismillah" cümlesini Vâhidîyet ve Ehadiyet tecellileri açısından da ele alan Bedüzzaman, Kur'ân'ın varlıklar âlemini kuşatmış olan Vâhidîyet içinde akılları boğmamak için daima Vâhidîyet içinde Ehadiyet cilvelerini gösterdiğini beyan eder. Üstad Hazretleri, Vahidiyet ve Ehadiyet ıstılâhlarını güneş misâliyle açıklar. Buna göre, güneşin bütün dünyayı ihatasındaki birlik ile zerrecikler, cam parçacıkları, damlacıklar ve şeffaf şeyler üzerindeki cilvelerinde gözden kaçmayan birlik arasında aslında fark yoktur. Ancak güneşi bir bütün olarak kavramaktan aciz kalan kimsenin, şeffaf şeyleri dikkatinden uzak tutmaması gerekir. Şeffaf şeylerdeki güneşin yansımalarına dikkat ettiğinde güneşi yedi rengi ile birlikte kavramış olur. Çünkü bütün dünyayı kuşatan güneş, aynı zamanda cam parçacıklarında da yansımakta ve yedi rengini göstermektedir. İşte "temsilde hata olmasın—Cenâb-ı Hakk'ın bütün isimleri Vâhidîyet itibariyle bütün kâinatı kuşatmıştır; Ehadiyet itibariyle de her zerrede, her küçük şeyde, her çiçekte, her hayat sahibinde, her insanda yine ekser isimleri tecellî halindedir. İnsan aklı koca kâinatı havsalasına sığdıramaz ve Bir Yaratıcısı olduğunu kavramaktan aciz kalır ise, Kur'ân'a göre çözüm, küçük varlıkları insanın dikkatine arz etmektir. Kur'ân, aklın boğulmasını önlemek için insan aklının kavrayabileceği küçük varlıklar üzerinde Allah'ın isimlerinin ehadiyet cilvelerini, yani Allah'ın birliğinin küçük şeyler üzerindeki tezahürlerini gösterir. İşte "Bismillah" kelâmındaki Celâl lâfzı olan "Allah" ismi Vâhidîyet'e, yani Allah'ın

isimlerinin bütün kâinat üzerindeki nüfuzuna ve hâkimiyetine; “Rahman ve Rahîm” isimleri de Ehadiyet’e, yani Cenâb-ı Hakk’ın isimlerinin küçük parçacıklardaki, yani bitki, ağaç, hayvan, insan... vs. bütün hayat sahiplerindeki birlik, şefkat ve rahmet tecellilerine işaret eder.³

Bir diğer ifadesinde Bedüzzaman, Vâhidiyetin Celâl tecellisini; Ehadiyetin de Cemâl tecellisini gösterdiğini kaydeder. Bu durumda ekseriyetle nev’îlere ve külliyata, yani bir bütün olarak kâinata ve küllî şeylere Celâl sıfatı ve Celil ismi; mevcudatın cüz’iyâtına, yani bütün küçük varlıklara, yani kâinatın fihristesi niteliğindeki küçük hayatçıklara da Cemâl sıfatı ve Cemil ismi tecelli eder. Bazen de Cemâl, Celâl’den tecellî eder. Yani büyük varlıkların azametinde bir güzellik, büyüklüğünde bir rahmet, haşmetinde bir nezahet vardır. Büyüklüğü ve azameti Celâlî isimlerden ise, güzelliği ve rahmet eseri oluşu Cemâli isimlerdendir. Aynı zamanda Celâl içinde Cemâl tecellisine, Cemâl içinde de Celâl tecellisine şahit olmak mümkündür. Yani Celâl ne kadar Cemil ise; Cemâl de o kadar Celil’dir.⁴ Küçüklerde tezahür eden Celâl ve İzzet izleri de gözden kaçmamalıdır. Meselâ sinek öyle onurludur ki, izzet ve onuruyla, Celâl ve İzzet Sahibi olan Allah’ın eseri olduğunu âdeta haykırır!

Üstad Saîd Nursî’ye göre, güneş ve arş gibi büyük cirmler, haşmet lisanıyla “Ya Celil! Ya Kebir! Ya Azim!” diye Allah’ı zikrederler. Sinek ve balık gibi küçücük hayat sahipleri de rahmet lisanıyla, “Ya Cemil! Ya Rahîm! Ya Kerim!” diye Allah’ı zikrederler. Celil-i ZülCemâl’den ve Cemil-i ZülCelâl’den başka hiçbir kimse, hiçbir şey şu büyük âlem olan kâinata ve küçük âlemler mânâsında olan cümle canlı varlıklara aslâ müdâhale edemez!⁵ Buradan hareketle Kebir, Mütekebbir, Azim, Cebbar, Kahhar, Kâbîd, Hâkim, Melik, Adl, Kadir, Kaviyy, Muktedir, Müntakım, Vâhid, Dârr gibi haşmet, azamet, ulviyet, büyüklük, hâkimiyet, kudret, kuvvet, ihtişam, kahır, tenzih, tesbih, havf, azab, korku, heybet ve tekebbür ifade eden isimlerin Celâlî isimler olduğu; buna karşılık Rahman, Rahîm, Kerim, Selâm, Mü’min, Müheymin, Gaffar, Rezzak, Latif, Halîm, Şekûr, Vedûd, Mukît, Mücîb, Muhyî, Ehad, Tevvâb, Afüvv, Raûf, Muğnî, Hâdî, Nûr gibi rahmet, şefkat, merhamet, mağfiret, cevap vermek, acımak, güzellik, hoşnutluk, rızâ, sevgi, muhabbet, bağışlamak, tezyin, hamd, lütûf, terğib, recâ ve ümit ifâde eden isimlerin ise Cemâlî isimler olduğu söylenebilir.⁶

Kâinata zıtların birbiriyle mücadeleleri, büyük şeylerin haşmet ve gösterişi, güzel olanların ise nezahet ve cazibesi bu iki sıfat ve isim grubunun muhtelif tarzlardaki tecellilerini nazara verirler. Bu bağlamda, her şeyde görülen sürekli tegayyür ve değişiklik kânunu; her şeyin her an tekâmül, değişme, gelişme, büyüme ve farklılaşma içinde oluşu; iyilikle kötülüğün, güzellikle çirkinliğin, aydınlıkla

karanlığın, nûr ile nârın, hidâyet ile dalâletin hep birbirine mütecâviz ve müdâfi vaziyette bulunmaları da Celâlî ve Cemâlî isimlerin tecellîlerindedir.7

Dipnotlar:

- 1- İşârât'ül-İ'câz, s. 66; Lem'alar, s. 84;
- 2- İşârât'ül-İ'câz, s. 21;
- 3- Sözlere, s. 15;
- 4- Mesnevî-i Nûriye, s.178, 181, 183;
- 5- Mektûbât, s. 228;
- 6- İşârât'ül-İ'câz, s. 66'dan istifâde ile;
- 7- Lem'alar, s. 84.